

ಆಳಿದ, ನಡೆದಾಡಿದ ನೆಲ. ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಮೆರೆದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಗ ಪಾಳುಬಿದ್ದ ಮನೆಗಳು, ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಬದುಕು, ಕಾಲಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ವೇಗ ತೀವ್ರವೆನಿಸಿದೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತು ನಿಮಿಷದ ದಾರಿ ಎಂದು ನಾಯಕ್ ಹೇಳಿದ್ದು, ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಇರೀನಿ ಎಂದಿದ್ದು ನೆನಪಾಗಿ ಗಂಟಲಿಗೆ ನೀರು ಇಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಕಾರು ಹತ್ತಿದೆ. ಒಂಬತ್ತಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆರಡು ನಿಮಿಷ ಬಾಕಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಶವದ ಮನೆ ತಲುಪಿದೆ. ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಲುಪಿದ್ದಕ್ಕೆ ಖುಷಿಪಟ್ಟ ನಾಯಕ್ ಸಲ್ಯೂಟ್ ಹೊಡೆದರು. ಬೇಗ ಮಹಜರ್ ಮಾಡಿ, ಶವ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿ, ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ಧಾವಂತ ನಾಯಕ್ ಮುಖದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮಹಜರ್ ನಮೂನೆಗಳಿದ್ದ ಇನ್‌ಕ್ವೆಸ್ಟಿಗಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದ ಮನವಿಯ ಫೈಲ್ ಹಿಡಿದು ಶವದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಾಲಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಊದುಬತ್ತಿಯ ಘಮ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗಳ ನೆತ್ತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೆಚಿನ ಗುಡಿಸಲು. ಶವದ ಮನೆ ಮುಂದೆ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ ಪಕ್ಕ ಸರಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಕುರಿ, ಮೇಕೆಗಳು. ಗುಡಿಸಲಿನ ಮುಂದೆ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಡ ಬಗ್ಗಿಸಿ, ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೆ. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಿಂದ ರೊಟ್ಟಿ ಲಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಶಬ್ದ ಕೂಡ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವಷ್ಟು ಮೌನ ಶವದ ಸುತ್ತ ಆವರಿಸಿತ್ತು.

ಗುಡಿಸಲಿನ ಬಾಗಿಲ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಕವನ್ನ ಶವ ಮಲಗಿದೆ. ತಲೆಯ ಬಳಿ ಮಣ್ಣಿನ ದೀಪ. ಶವದ ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೆ ಬೆಡ್‌ಶೀಟ್ ಮುಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಲಕ್ಕವನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವಯಸ್ಸಿರಬೇಕು. ಇನ್ನಷ್ಟೇ ಬಾಳು ನೋಡಬೇಕಾದ ವಯಸ್ಸದು. ನೀಳ ಮುಖ, ಕೃಶ ದೇಹ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮುಖವನ್ನು ಆವರಿಸಿತ್ತು. ವೀಳದಲೆ, ಅಡಿಕೆ ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿದ ಮಿಶ್ರಣ ಮೂಗಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಮೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಲೆಗೆ ಸೆರಗು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಕವನ ಶವಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನೋಣಗಳನ್ನು ತಾಯಿ ಆಗಾಗ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಂಗಸರು. ಎಲ್ಲರೂ 30-40 ಆಸುಪಾಸಿನವರಾದರೂ ಅರವತ್ತು ದಾಟಿದವರಂತೆ, ಒಣಗಿದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಚರ್ಮ ಸುತ್ತಿದಂತಿದ್ದರು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಗಂಡಸರು. ಬೀಡಿ ಸೇದುತ್ತಾ ಕಣ್ಣುಗಳು ಗುಳಿಬಿದ್ದಂತೆ. ದುಖಿತಪ್ಪ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಮೊದಲು ಮೃತಪಟ್ಟಾಕೆಯ ತಂದೆ, ಅಣ್ಣನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸೋಣವೆಂದು ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಬೀಡಿ ಹೊಗೆಗಳಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಗುಂಪಿನ ಬಳಿ ಹೋದ.

ಗುಂಪಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಎದ್ದು ಬಂದ. ನಾನು ಕರೆಯದಿದ್ದರೂ ಎದ್ದು ಬಂದು ಸೊಂಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದು ನೋಡಿಯೇ ಅವನೇ ಅಣ್ಣ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ಇನ್ನೂ ಮೂವತ್ತು ದಾಟಿಲ್ಲ. ಕ್ಷೌರ ಕಂಡು ಮೂರು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಆಗಿದೆ. ಯುಗಾದಿ ನಂತ್ರ ಮತ್ತೆ ಕೊಬ್ಬಿ ಕಂಡಿಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನವಂತೆ

ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಂತಿದ್ದ ತಲೆಗೂದಲು, ಮಾಸಿದ ಅಂಗಿ ಜೇಬಲ್ಲಿ ಬೀಡಿ ಬೆಂಕಿಪಟ್ಟ ಹೊರಗೆ ಇಣುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದ ಪ್ಯಾಂಟ್, ಬೀಡಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟಿದ್ದ ತುಟಿಗಳು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಭಾವನೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ.

‘ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷವಾಯಿತು?’

‘ಮೂರ್ ವರ್ಷ ಸಾ...’

‘ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇತ್ತಾ?’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸಾ.’

‘ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಗಂಡ ಏನ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾನೆ?’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸಾ.’

‘ಗದ್ದೆ ಜಮೀನು ಎಷ್ಟಿದೆ...’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸಾ.’

‘ನಿನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಗಂಡನ ಮನೆಯಪ್ಪ ಅಂದರೆ ಅತ್ತೆ, ಮಾವ, ನಾದಿನಿಯರು ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ರಾ?’

‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸಾ...’

ಇವೇನು ಹುಡುಗ ಅಣ್ಣನೋ ಅಲ್ಲೋ... ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾಗೋರ್ ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದೀನೇನೋ... ಅನುಮಾನದ ಜೊತೆ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರಿತು.

‘ನಿನಗೆ ಈಕೆ ಏನಾಗ್ತೀಕು?’ ಸಿಡುಕಿನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದೆ.

‘ತಂಗಿ ಸಾ...’

ಸದ್ಯ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ...

‘ಅಲ್ಲಪ್ಪ, ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದೀಯ. ಗಂಡ ಏನ್ ಕೆಲೈ, ಎಷ್ಟು ಜಮೀನು ಇದೆ, ಅವಳು ಹೇಗಿದ್ದು ಏನೂ ಕೇಳಿದ್ದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತೀಯ. ಹೇಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದಿ’ ಎಂದು ತುಸು

ಬಿರುದಿನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

‘ಖರ್ಚಾಗ್ಲಿ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದಿ ಸಾ...’

‘ಏನಂದೆ?’

‘ಖರ್ಚಾಗ್ಲಿ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದಿ ಸಾ...’

ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೆ. ಪಂಪಾಪತಿ ಹಿಂದೆನೇ ನಿಂತು ನೋಡಿದ್ದ. ನನಗೆ ಅರ್ಥ ಆಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು.

ಆದ್ರೆ, ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಆತನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದು ನನ್ನ ಇಗೋ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಣ್ಣ ಮಾತ್ರ, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿತು ಅಂತ ನಿರ್ಭಾವದ ಮುಖ ಹೊತ್ತು ನಿಂತೇ ಇದ್ದ.

ಗುಂಪಿನಿಂದ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನತ್ತ ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಓದಿದ್ದ ಆತ,

‘ಅದೆ ಸಾರ್. ಮನೆಲಿ ಹೆಣ್ಣುಕಳು ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಮದ್ದೆ ಮಾಡಕಕ್ಕಾಗಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಗಂಡು ಬಂದ್ರೆ, ಖರ್ಚಾಗಲಿ ಅಂತ ಮದ್ದೆ ಮಾಡಿವಿ’ ಎಂದ.

‘ಹೆಣ್ಣುಕಳು ಏನ್ ಕುರಿ ಕೋಳಿನಾ...!?’

‘ನಮ್ ಕಡೆ ಅಂಗೆಯಾ ಸಾ... ಬಡವರ್ನ ಯಾರ್ ಕೇಳಾರೆ. ಸಿಕ್ಕೋರ್ ಕೈಲಿ ಗಂಟು ಹಾಕಿಸಿವಿ ಸಾ... ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹಿಂಗೆ ಸಾ...’

ಎದೆ ಭಾರವೆನಿಸಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಹೋಯ್ತು. ಪೇಪರ್ ಮೇಲೆ ಏನ್ ಬರೀಲಿ. ಬೆರಳುಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪೆನ್ನು ಅಲುಗದೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಲಕ್ಕವನ ಶವದ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ತಾಯಿ ನೋಣ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ತುಟಿ ಬಳಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇರುವೆಗಳು ಧಟ್ಟನೆ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದವು. ತಲೆ ಎತ್ತಿದೆ. ಅಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದು.

ಕಚೇರಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಕಂಡರು. ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಚಾರಣೆ, ಮಹಜರ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಸಹಕರಿಸಿದರು.

ನಾನು ಹೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಪಂಪಾಪತಿ ಕಾರಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ‘ಖರ್ಚಾಗ್ಲಿ ಅಂತ ಸಾ...’ ಮಾತುಗಳು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ನೇಣಿನ ಕುಣಿಕೆಯಿಂದ ಚರ್ಮ ಕಿತ್ತುಬಂದಿದ್ದ, ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ವಿಷ ಕುಡಿದು ಮಲಗಿದ್ದ, ಹೊಲದಲ್ಲೇ ವಿಲವಿಲ ಒದ್ದಾಡಿ ಗಂಡನ ಮೇಲಿನ ಹಟಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ ಕುಡಿದು ಹಣವಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಅಟೆಂಡ್ ಮಾಡಿದ್ದ ಮುಖಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ನೆನಪಿನ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದವು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಖರ್ಚಾಗಲಿ ಎಂದು ಮಾಂಗಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊರಳೊಡ್ಡಿದ್ದಾರೆ? ನೆನಪಿನ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟಿತ್ತು.

‘ಸಾರ್...’

ಪಂಪಾಪತಿ ಕರೆದಾಗಲೇ ಮನೆ ಬಂದಿದ್ದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಕಾರಿಳಿದೆ.

ತಲೆ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಬಕೆಟ್ ನೀರು ಸುರಿದು ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿದರೂ ‘ಖರ್ಚಾಗಲಿ ಅಂತ